

༄༅།མདོ་མྱུང་བྱང་གར་གྱི་ཚད་གྱི་ཆེ་བ་སྐོབ་པའི་མ་རྒྱལ་
དང་རིག་གནས་བཅས་པར་དབྱེད་པ།

འབྲུག་ཐང་ཤིས་བརྒྱམས་པ།

མི་རིགས་དཔེ་ལྷན་ཁང་།

ཚཱ་སྒྲིག་འགན་འཁུར་པ།

责任编辑：

མངོས་ཆ་རྒྱས་འགོད་པ།

装帧设计：

ཉིང་འཛོན་བཟ་ཤེས།

当增扎西

ཀམ་རྩི་ཆེ་ཆོ་རིང་།

吾 要

༄༅།མདོ་སྨད་བྱང་ཤར་གྱི་བོད་ཀྱི་ཆོ་བ་ཤོག་པའི་ལོ་རྒྱུས་ དང་རིག་གནས་བཅས་པར་དབྱད་པ།

*

འབྲུག་ཐར་གྱིས་བཙུམས་པ།

མི་རིགས་དཔེ་སྟུན་ཁང་གིས་བསྟན་ཞིང་འབྲེམས་སྤེལ་བྱས།

(བེ་ཅིན་རྩི་མིང་ལེ་བྱང་ལམ་ཨང་14པ། སྤྱག་ཨང་100013

ཁ་པར་ཨང་གྲངས་64234411 - 6523)

ཉི་ཞེན་པར་ཁང་ནས་པར་བཏབ།

2002ལོའི་ཟླ་5པར་པར་གཞི་དང་པོ་བསྒྲིགས།

2002ལོའི་ཟླ་5པར་བེ་ཅིན་རྩི་པར་ཐངས་དང་པོ་བསྟན།

དེབ་ཆད་850×1168 1/32 དཔར་ཤོག་22.25

དཔར་གྲངས་0001 - 1000 དེབ་ཆ་ཆང་ཤེར་སྟོར་48.00

图书在版编目(CIP)数据

甘肃藏族部落社会制度研究/洲塔著. —北京:民族出版社, 2002. 5

ISBN 7-105-05061-6

I. 甘... II. 洲... III. 藏族-部落-社会制度-研究-甘肃省-藏语 IV. K281.4

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2002)第 031932 号

民族出版社出版发行

(北京市和平里北街 14 号 邮编 100013)

<http://www.es6.com.cn>

迪鑫印刷厂印刷

各地新华书店经销

2002 年 5 月第 1 版 2002 年 5 月北京第 1 次印刷

开本: 850×1168 1/32 印张: 22.25

印数: 0001—1000 册 定价: 48.00 元

该书如有印装质量问题, 请与本社发行部联系退换
(电话: 64234411-6523; 发行部电话: 64234411-6509)

དབུ་མཁའ་གསལ་བཤད།

དེ་ཡང་ས་སྤྱིང་འགྲོ་མི་ཡོངས་ཀྱིས་སྤྱོད་ཐོན་ཆོད་རིག་ལག་ཙམ་གྱི་དགེ་
 མཁན་ལས་ཐོན་པའི་སྤྱོད་ཆོགས་འདྲོད་ཡོན་གྱི་དཔལ་ལ་ཡོངས་སུ་སྤྱོད་ཅིང་།
 རོ་མཁར་འཕུལ་ཆས་སྤྱོད་ཆོགས་ལྟ་བུས་མི་རོམ་པ་དང་བསམ་གྱིས་མི་བྱལ་པ་སྤྱོད་
 ཆོགས་ལ་བཞེན་ནས་འཇིག་རྟེན་འདི་དང་འཇིག་རྟེན་འདི་ལས་འདས་པའི་
 ཁོར་ལུག་གི་གསར་བ་རྒྱལ་བྱུང་གྱི་གནས་ལ་བཟག་དཔུང་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པ་
 དང་། ཐ་ན་གོ་ལ་གཞན་པའི་སྤྱིང་དུ་འགྲོ་བ་སེམས་ཅན་གྱི་རིགས་ཡོད་མེད་
 དང་། གོ་ལ་གཞན་པའི་སྤྱིང་ན་འགྲོ་མི་འཆོག་ནས་བྱེད་བྱུང་པའི་ཆ་ཤིང་ཆོད་
 མིན་ལ་བཟག་དཔུང་བྱེད་བཞིན་ཡོད། དེ་མ་ཟད་རྒྱལ་ཁབ་དང་མི་རིགས་ཁག་
 གིས་རྒྱལ་སྤྱིའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་འབྲེལ་བ་དང་། རྒྱལ་སྤྱིའི་རང་བཞིན་ཅན་
 གྱི་སྐད་རིགས། རྒྱལ་སྤྱིའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་ཆོད་ལས་དང་དཔལ་འབྱོར།
 རྒྱལ་སྤྱིའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་དམག་དོན་འབྲེལ་བ། རྒྱལ་སྤྱིའི་རང་བཞིན་ཅན་
 གྱི་ཆ་ལུགས་གོམས་གཤིས། ཐ་ན་རྒྱལ་སྤྱིའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་སྤྱོད་ཆོགས་ཀྱི་རྣམ་
 པ་དང་འཆོ་བ་སྤྱོད་སྤངས་སོགས་མདོར་ན་མི་རིགས་དང་མི་རིགས་བར་དང་།
 རྒྱལ་ཁབ་དང་རྒྱལ་ཁབ་བར་། སྤྱིང་ཆོད་དང་སྤྱིང་ཆོད་བར་གྱི་བར་ཐག་རྗེ་ཉི་
 དང་ཐག་ཚུན་ཡུལ་དུས་གྱི་དབང་དུ་མི་འགྲོ་བའི་འབྲེལ་བ་བྱེད་སྤངས་ཆགས་
 ཡོད་པ་སོགས་དེར་རབས་གྱི་རྣམ་པ་འདི་རྣམས་བསམ་པ་དང་སྤྱོད་པ་གར་གི་
 ཆ་ནས་དཔུང་ཅིང་མིན་དུ་སྤྱོད་ཐོན་ཞིང་བསམ་བཤད་ཀྱི་ཡུལ་ལས་འདས་པའི་
 ཆོད་ལ་སྤྱོད་པ་ཡོད་པ་མིག་མཐོང་ལག་ཟིན་དུ་བྱུང་ཡོད་མོད། རང་ཅག་ཁ་བ་

རི་བ་རྣམས་ད་དུང་རྒྱུ་བ་རྣམས་ཚོན་པ་དོར་མེད་པས་དང་འཕྱོག་པ་རྣམས་ཀྱི་
སྒྲིལ་ཆ་ལྷན་ཆེས་སྒྲིལ་སྒྲིལ་གྱི་གདོད་མའི་ཚོན་སྒྲིལ་རྣམ་པ་དང་འཆོབ་སྒྲིལ་རྣམས་
ཀྱི་ཚོག་གནས་ཡོད་ལ། སྒྲིལ་སྒྲིལ་གྱི་རྣམ་པ་ཡང་གདོད་མའི་རྣམ་པ་སྒྲིལ་བ་
ཤོག་པ་ལྟར་སྒྲིལ་གནས་བཅད་བཟུང་བྱས་ཏེ་ཡུན་རིང་སོང་།

སྒྲིལ་ཞིབ་དུ་དཔྱད་ན་ང་ཚོའི་ཐོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་སྒྲིལ་ཚོན་ཚོན་མི་རིགས་ཀྱི་
ལོ་རྒྱུས་སལ་ཆེར་འདྲ་སྟེ། ཚོན་རིག་པས་དཔྱད་ན་སྒྲིལ་འགྲོ་མི་ཡོངས་ཀྱི་ལོ་
རྒྱུས་ཀྱི་རིང་བྱུང་དུས་ཡུན་མཉམ་པ་དང་། ལུས་ཀྱི་ཆགས་སྤངས་དོན་ལྡན་དྲྀ་
དུག་ཁམས་དབང་བོ་སྒྲིལ་གྱི་མ་མཐུངས་ས་ཆེར་མེད་ཅིང་། ཚོན་ཚོན་མི་
རིགས་དང་ཆེས་ལུས་མི་རིགས་ཀྱི་དབང་བོ་དང་སྒྲིལ་ཆེད་ལ་མང་ཉུང་གི་བྱུང་
པར་མེད་ཟེར་མོད་གྱུང་བདག་ཅག་ཐོད་ལ་མཚོན་ན་ཚོན་སྒྲིལ་རྣམ་པ་དང་འཆོ་
བ་སྒྲིལ་རྣམས་སྒྲིལ་གང་གི་ཐད་ནས་བལྟས་གྱུང་ད་དུང་མིན་དུ་ཆེས་ལུས་ཡིན།
བྱུང་པར་མདོ་སྒྲིལ་བྱུང་ཤིང་ཀྱི་ཡུལ་ཁག་ཁ་ཤིག་(མདོ་སྒྲིལ་གྱི་ཡུལ་ཡོངས་
ཆོགས་)ལྷོ་ཆོ་བ་དང་ཤོག་པའི་ལམ་ལུགས་སམ་སྒྲིལ་སྒྲིལ་རྣམ་པའི་ལྷན་རྒྱུ་
དེ་ད་དུང་ཉམས་མེད་སྤར་བཞིན་དུ་གནས་ཡོད། ཆོ་བ་ཤོག་པའི་སྒྲིལ་འཛིན་
ལམ་ལུགས་གཏོར་ཟེན་མོད་གྱུང་། ཆོ་བ་ཤོག་པའི་འདྲ་མེས་ད་དུང་ཉམས་
མེད་སྤར་བཞིན་གནས་ཡོད། སྒྲིལ་ན་ཆོ་བ་དང་ཤོག་པའི་སྒྲིལ་སྒྲིལ་རྣམ་པ་
དེ་སྒྲིལ་ཚོན་མི་རིགས་ཀྱི་སྒྲིལ་སྒྲིལ་གི་ཡན་ཆད་ནས་གཏོར་ཟེན་པའི་དབང་དུ་
བཏང་ན། ཚོན་ཚོན་རྒྱལ་ཁབ་བཅུ་ཚོན་ཚོན་མི་རིགས་དང་ང་ཚོ་ཐོད་རིགས་
གཉིས་ཀྱི་སྒྲིལ་སྒྲིལ་རྣམ་པར་བསྐྱར་ན་ལོ་ཆིག་སྤྱི་ལོ་ཉེ་བཅུ་ཡོད། ལྷན་བ་
དུས་མཉམ་ཡིན་པའི་མི་རིགས་བར་ཉེ་བཅུ་ཆེན་པོ་འདི་ལྟ་བུ་ལྷན་བའི་རྒྱ་
མཚན་ཅི་ཡིན་ཞེ་ན། སལ་ཆེར་དེར་རབས་ཀྱི་སྒྲིལ་སྒྲིལ་འདིའི་ནང་འཆོ་ཞིང་
གནས་པ་དང་། ལྷན་བར་དུ་ཐོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་རིག་གནས་ལ་ཆ་རྒྱས་ཡོད་པ་དང་
སྒྲིལ་ཚོན་རྒྱལ་ཁབ་དང་མི་རིགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལ་ཆ་རྒྱས་ཡོད་པའི་ཐོད་མི་ཞིག་

ཡིན་ན་བསམ་སྒྲིལ་གཏོང་བ་བསམ་མེད་དུ་གྱུར་ཡོད། འབྲུག་ཐར་ལགས་ཀྱིས་
 མཛད་པའི་མདོ་སྨད་བྱང་ཤར་གྱི་ཆོ་བ་ཤོག་པའི་ལོ་རྒྱུས་དང་རིག་གནས་བཅས་
 བར་དཔྱད་པ་ཞེས་བྱ་བའི་ནང་དུ། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་བྱུང་པར་མདོ་སྨད་
 བྱང་ཤར་གྱི་ཆོ་བ་ཤོག་པའི་ལོ་རྒྱུས་དང་། རིག་གནས། ཆོས་ལུགས། དམག་
 འོན། སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་ལམ་ལུགས་བཅས་ལ་སྤྱོད་པ་ཡོངས་ནས་དཔྱད་པ་བཏང་
 མཐར་ཐོག་གི་སྤྱི་ཆོགས་འདི་ཐོན་ཐོན་ནས་རྗེས་ལུགས་དང་། རྟོགས་ཆེན་ནས་
 ཉམས་ཆུང་དུ་གྱུར་བའི་རྒྱུད་རིམ་དང་རྒྱ་མཚན་གསལ་བར་དཔྱད་པ་ཡོད་པ་དང་།
 བོད་ཀྱི་མ་རུང་རྟིང་ཞེན་གྱི་བསམ་པར་དགག་པ་ཆོན་ན་བརྒྱབ་ཡོད་པ་དེ་ལས་
 ཚུལ་པ་པོས་བོད་ཀྱི་སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་ཡར་རྒྱས་གོང་འཕེལ་ལ་ཤ་ཆ་བ་དང་འགན་
 ཁུར་བའི་གཏམ་དུ་ངེས་ན་མཁྱེན་དཔྱད་ཡངས་པའི་རྒྱ་ཆེའི་སློག་པ་པོ་རྣམས་
 ཀྱིས་ཞིབ་དུ་གཟིགས་ན་ལོས་ཀྱང་ཤེས། གཞན་ཡང་དམིགས་བསལ་དུ་བྱུང་ན།
 ཆོ་བ་ཤོག་པ་དང་རྒྱལ་ཕན་དཔོན་ཁག་གི་ལམ་ལུགས་རྣམས་ཀྱང་གོ་གསུམ་བ་
 དུ་བརྟེན་རྗེས་གཏོར་བྱིན་པ་དང་དེ་དག་གི་དཔྱད་ཡིག་ཆ་དག་ཀྱང་1949ལོ་
 ཡན་གྱི་དཔྱད་གཞི་ཡིན་པ་ཞི་བར་གྱིས་ཤིག རེད་ཅག་ཚུལ་སྤྱིག་པའི་རིག་
 གནས་ཀྱི་རྒྱ་ཆད་དམན་པ་དང་། ཚུལ་འདིའི་ནང་འཁོད་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་
 དཔྱད་གཞིའི་ཡིག་ཆ་མང་པོ་རྒྱ་ཡིག་ཡིན་པ། ས་མིང་དང་ཆོ་བ་ཤོག་པ་མང་པོ་
 ཞིག་བོད་སྐད་ལ་ཅི་ལྟར་འབྲི་དགོས་པའི་དཔྱད་གཞི་མ་རིག་པ། ས་ཆ་ཁ་ཤས་
 བོད་ཡིག་ཏུ་འང་གཅིག་གྱུར་གྱི་མིང་མེད་པའི་ཕྱིར་ན་ནོར་འཁྲལ་མི་ཉུང་བ་ཞིག་
 འབྱུང་དུ་ངེས་པས་མཁྱེན་སྤྱོད་ཡངས་པའི་སློག་པ་པོ་རྣམས་ཀྱིས་ཐུགས་རྗེ་
 དགོངས་དག་མཛད་པར་སྤྱིང་ཐག་པ་ནས་བཀའ་དྲིན་ཆེ་བྱ།

ཞེས་མི་རིགས་དཔེ་སྟུན་ཁང་ནས།

དཀར་ཆག་

- ས་བཅད་དང་པོ། ཟེང་གཞི། (1)
- མདོ་ཟླད་བྱང་ཤར་གྱི་བོད་ཀྱི་གདུང་རབས་མདོར་བསྟུས། (1)
- ཆོ་བ་ཤོག་པའི་ལམ་ལུགས་ཀྱི་བྱང་རིམ། (17)
- ཆོ་བ་ཤོག་པའི་ལམ་ལུགས་བྱང་རིམ་ཁོད་ཀྱི་ཟླད་ཆོས། (31)
- ས་བཅད་གཉིས་པ། མདོ་ཟླད་བྱང་ཤར་གྱི་ཟླད་ཀྱི་བཞོད་པ། (39)
- ས་བབ་ (41)
- རི་ཁོ་དང་རྩུ་བོ། (46)
- ནགས་ཆལ་དང་མཆོ་མཆོད། (51)
- གནམ་གཤིས། (58)
- གནམ་མཆོག་དང་གནའ་བྱལ་གྲགས་ཅན། (65)
- ས་བཅད་གསུམ་པ། མདོ་ཟླད་བྱང་ཤར་གྱི་ཆོ་བ་ཤོག་པའི་ཆོས་ཀྱི་བྱང་བ་
བརྒྱད་པ། (83)
- མདོ་ཟླད་བྱང་ཤར་གྱི་ཆོ་བ་ཤོག་པའི་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་པ། (83)
- མདོ་ཟླད་བྱང་ཤར་གྱི་ཆོ་བ་ཤོག་པའི་གནའ་རབས་ལོ་རྒྱུས། (85)
- མདོ་ཟླད་བྱང་ཤར་གྱི་ཆོ་བ་ཤོག་པའི་ཉེ་རབས་ལོ་རྒྱུས། (98)
- ས་བཅད་བཞི་པ། མདོ་ཟླད་བྱང་ཤར་གྱི་ཆོ་བ་ཤོག་པའི་ལོ་རྒྱུས་རྒྱས་པར་
བཤད་པ། (110)
- མདོ་ཟླད་བྱང་ཤར་གྱི་ཆོ་བ་ཤོག་པ་བྱང་རྩལ་མྱེར་བཤད་པ། (111)
- མདོ་ཟླད་བྱང་ཤར་གྱི་ཆོ་བ་ཤོག་པ་སོ་སོའི་ཆགས་རྩལ་བཤད་པ།
..... (119)

མདོ་སྨད་བྱང་ཤར་གྱི་ཆོ་བ་ཤོག་པ་ཆགས་ཅིང་ཁྲོད་ཀྱི་བྱང་ཆོས། ... (181)

ས་བཅད་ཐུག་པ། མདོ་སྨད་བྱང་ཤར་གྱི་ཆོ་བ་ཤོག་པ་མཛེས་རྒྱལ་བར་བཞད་པ།
..... (191)

བསང་ཚུ་རྫོང་ཁོངས་སྤྱི་ཆོ་བ་ཤོག་པ།..... (194)

མ་ཚུ་རྫོང་ཁོངས་སྤྱི་ཆོ་བ་ཤོག་པ། (225)

ལུ་ཚུ་རྫོང་ཁོངས་སྤྱི་ཆོ་བ་ཤོག་པ། (240)

དཔའ་ཅིང་ཆོང་ཁོངས་སྤྱི་ཆོ་བ་ཤོག་པ།..... (254)

ཡུ་ནུ་ཆོང་ཁོངས་སྤྱི་ཆོ་བ་ཤོག་པ།..... (262)

ཙེ་ཆོང་ཁོངས་སྤྱི་ཆོ་བ་ཤོག་པ། (269)

བ་ཙེ་ཆོང་ཁོངས་སྤྱི་ཆོ་བ་ཤོག་པ། (283)

འབྲུག་ཚུ་རྫོང་ཁོངས་སྤྱི་ཆོ་བ་ཤོག་པ།..... (292)

མེ་ཁོང་ཁོངས་སྤྱི་ཆོ་བ་ཤོག་པ། (298)

མིན་ཞན་རྫོང་ཁོངས་སྤྱི་ཆོ་བ་ཤོག་པ།..... (307)

མེ་བརྒྱུད་རྫོང་ཁོངས་སྤྱི་ཆོ་བ་ཤོག་པ།..... (311)

ཡུན་ཞན་རྫོང་ཁོངས་སྤྱི་ཆོ་བ་ཤོག་པ། (317)

ས་བཅད་བྱུག་པ། ཆོ་བ་ཤོག་པའི་སྤྱི་ཆོགས་རྣམ་པ་བཞད་པ། (321)

ཕྱ་ཕྱེ་ཆོ་བ་ཤོག་པའི་སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་རྣམ་པ། (328)

ཟུལ་ཕན་དཔོན་ཁག་རྣམས་ཀྱི་སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་རྣམ་པ།..... (355)

ཟུ་དང་ས་མཆོམས་འདྲེས་པའི་པོད་ཡུལ་གྱི་སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་རྣམ་པ། ... (379)

མཐའ་ཁུལ་འབྲོག་ཁུལ་གྱི་ཆོ་བ་ཤོག་པའི་སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་རྣམ་པ། (385)

ཆོ་བ་ཤོག་པའི་སྤྱི་ཆོགས་རྣམས་པའི་ཁྱད་ཆོས་མདོར་བསྟུས་སུ་བཞད་པ། ...
..... (391)

ས་བཅད་བྱུག་པ། མདོ་སྨད་བྱང་ཤར་གྱི་ཆོ་བ་ཤོག་པའི་ཆོས་ལུགས་གྲུབ་

དང་པོ། མདོ་མཁའ་ལྷན་གསུམ་གྱི་པོ་ལྷན་གྱི་པོ་ལྷན་པ་ལས་མདོ་པ་བཟུང་།

དེ་ཡང་མདོ་སྨད་ཀྱི་བོད་ཀྱི་འབྲུང་ཁྲུང་ས་བཤད་པར་ཚོག་མར་བོད་སྤྱིའི་
 བྱང་ཁྲུང་ས་མ་སྤེར་པར་མི་རིགས་པས། སྤྱིར་ན་བོད་མིའི་འབྲུང་ཁྲུང་ས་སྤེར་
 པར་རྒྱ་བོད་མོ་རྒྱུས་སྒྲུབ་པའི་མཁས་དབང་རྣམས་དགོངས་ཚུལ་མི་མཐུན་པ་སྒྲུབ་
 ཚོགས་ཡོད་པ་ལས་ཁ་ཅིག་གིས་རྒྱ་གར་ནས་མཆེད་ཟེར་ལ། འགའ་ཞིག་གིས་
 སྤྱི་བྱང་ཁྲུང་ས་མཁས་དབང་དང་བྲག་སྤྱིན་མོ་ལས་མཆེད་ཟེར། ཡང་ཁ་ཤས་
 ཀྱིས་ཡ་སྤྱིར་ས་ཁྲུང་གྱི་གདོད་མའི་མི་རིགས་ལས་མཆེད་ཅེས་ཟེར། གནད་དོན་
 འདི་ཉིད་གསལ་བར་བཀྲལ་བར་མོ་རྒྱུས་དང་ཚོས་ལྷགས་ལྟབ་མཐའ་མོགས་
 རིག་པའི་གནས་མང་པོ་ཞིག་དང་འབྲེལ་བ་ཟབ་མོ་ཡོད་ཕྱིར། གཅིག་གྱུར་གྱི་
 འདོད་ཚུལ་ད་ལྟ་མ་བྱུང་། རིག་གཞུང་སྒྲུབ་ས་ལྟའི་དཀའ་གནད་ཅིག་ཏུ་
 ལྷུང་ཡོད། དེར་བདག་གིས་མཁས་དབང་རྣམས་ཀྱི་བོད་མིའི་བྱང་ཁྲུང་ས་ཐད་
 ཀྱི་གསུང་བཤད་གཞིར་བཞག་སྟེ་རང་ཉིད་ཀྱི་འདོད་ཚུལ་འགའ་བཤོད་དེ་མདོ་
 མཛད་བྱང་ཤར་གྱི་བོད་རིགས་ཀྱི་བྱང་ཁྲུང་ས་དཀྱལ་བར་འདོད་བོད་མིའི་བྱང་
 ཁྲུང་ས་ཐད་ཀྱི་ཚུང་གཞི་དེ་དག་ལས་ཚུང་པའི་གནད་འགག་གཙོ་བོ་ནི་བོད་མི་
 དང་གནའ་པོའི་ཆའང་མི་ (གཙོ་བོ་ཞིས་ཆའང་།) པར་གྱི་འབྲེལ་བ་དེ་ཡིན་
 བེད་། ཚུང་གཞིའི་གནད་འགག་འདི་རྒྱས་པར་དཀྱལ་དགོས་ན་གནད་དོན་
 བཞི་མཆིས་ཏེ། བོད་མི་རིགས་ནི་མདོ་དབྱས་ཁམས་གསུམ་སམ་གངས་ཅན་
 ལུལ་འདི་ཉིད་ནས་ས་སྤྱོད་རྫོ་སྤྱོད་ཀྱི་མི་རིགས་ཡིན་མིན་དང་། གནད་པོའི་

ཕྱི་ཡི་མཆོད་ཆེན་པ་རྣམས་སུ་བཀོད་ཡོད་པའི་ཆའང་མི་སྒྲོང་གི་ལོ་རྒྱུས་

ནི་ལ་རྒྱལ་གྱི་འཕྱར་ཤོག་དང་རྒྱལ་རབས་གྱི་ཆགས་འཇིག་དང་བསྐྱེད་ནས་
 འཕྱར་བ་བྱུང་ཡོད་པ་དང་། གྲུང་ཡོན་རྒྱུ་སྤྱི་དབང་སྟོབས་ཤུགས་འཕེལ་
 བར་བརྟེན་ནས་ཆའང་མིའི་སྟོབས་ཤུགས་ཉམས་པ་དང་། གྲུང་ཡོན་རྒྱུ་
 མངའ་ཁོངས་ལྷུང་ནས་ལྷུང་ཏུ་བསྐྱེད་པར་བརྟེན་ནས་ཆའང་མིའི་མངའ་
 ཁོངས་རྗེ་རྒྱུད་ཏུ་རྒྱུར་རོ།

དེ་ཡང་རྒྱུ་དབྱིན་རྒྱུ་རྒྱལ་རབས་སྐབས་གྱི་མ་ཆོག་ནང་ཏུ་བཞོད་པའི་
 ཆའང་མི་ཞེས་པ་དེ་ནི་རྟ་ནུང་དང་རྟ་ཞེས་ཁྲུལ་ཏུ་གནས་པའི་ཆའང་མི་དེར་
 གོ་དགོས་པ་དང་། ཞི་ཀྲོའུ་རྒྱལ་རབས་ནས་ཁྲུན་ཆེའུ་ཏུས་རབས་སྐབས་གྱི་ལ་
 རྒྱལ་ཡིག་ཚང་རྒྱལ་སྐབས་བཞོད་པའི་ཆའང་མི་ནི་ཀོན་གྲུང་དང་རྟ་ཞེས་ཁྲུལ་
 ཏུ་གནས་པའི་ཆའང་གི་ཏུས་རྒྱུད་ཆོ་བ་ཁག་ལ་གོ་དགོས། ཡང་ཆིན་(秦)རྒྱལ་
 རབས་རྗེས་གྱི་ཡིག་ཚང་རྒྱལ་སྐབས་བཞོད་ཡོད་པའི་ཆའང་ཞེས་པ་དེ་ཆིང་ལྷུང་པ་
 རྒྱུ་(དེར་སང་གི་ཀན་སུའུ་དང་རྟ་ཞེས་ཁྲུན་)ས་ཁྲུལ་བཅས་སྐབས་གནས་པའི་
 ཆའང་མིའི་ཆོ་བ་ཁག་ལ་གོ་དགོས། རྟ་རྒྱལ་རབས་སྐབས་གྱི་ཡིག་ཚང་རྒྱལ་སྐབས་
 སྐབས་བཞོད་པའི་ཆའང་མི་ཞེས་པ་དེ་ནི་ཅོང་རྒྱུ་འབབ་ལྷུང་དང་། ལྷུང་རྟ་རི་
 བོ་ལྷུང་ལྷུང་ཏུ་འཆོ་ཞིང་གནས་པའི་ཆའང་མིར་གོ། ཡང་ཏུང་རྟ་རྒྱལ་
 རབས་ནས་ཐང་རྒྱལ་རབས་བར་གྱི་ལ་མང་བོའི་རིང་རྒྱ་དང་ཆའང་མི་བར་
 འགལ་འབྲེལ་བྱུང་ལྷུང་ནི་ཅོང་རྒྱུ་འབབ་ལྷུང་དང་། ལྷུང་རྟ་རི་བོ་གལས་
 རྒྱུ། མི་ཁྲོན་གྱི་ལྷུང་བྱུང་ས་ཁྲུལ་རྒྱལ་ཡིན་ཟེར། སྐབས་དེར་རྒྱུ་ལོ་རྒྱལ་
 ཡིག་ཚང་ནང་ཏུ་མ་རྒྱུ་ཁྲུག་པ་དང་བོའི་རྩ་ཐང་ནི་ཆའང་མིའི་འབྱུང་ཁྲུང་ས་
 ཡིན་ཞེས་བཞོད་ཡོད། ཐང་རྒྱལ་རབས་སྐབས་གྱི་རྒྱུ་ཡིག་ཚང་རྒྱལ་སྐབས་མཆོ་
 རྟ་རྟ་རྒྱུད་དང་། རྒྱ་མོ་རྒྱལ་རྒྱ་རྒྱུད་རྒྱུ། ལུམ་པ། ཁང་ཁྲུང་། རྟ་རྒྱུང་
 མགས་ཚང་མར་ཆའང་མིའམ་ཞེས་ཆའང་ཟེར། དེ་རྒྱུར་མདོར་བརྒྱལ་ཏེ་
 དཔྱད་ན། གནའ་བོའི་རྒྱུ་ཡིག་ཚང་ནང་གི་ཆའང་མིའམ་ཞེས་ཆའང་ཞེས་
 པའི་མི་རིགས་དེ་ནི་རིམ་བཞིན་ལྷུང་ནས་ལྷུང་ཏུ་འཕེལ་བ་དང་། བོད་བཅན་

པོའི་གཅིག་གྱུར་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་སྟོབས་འཕྱོར་མངའ་བའ་དར་བ་ཅེར་མ་མོན་གྱི་
བར་དུ་ཆའང་མིའམ་ཞེས་ཆའང་ཞེས་པ་དེའི་བྱལ་ཁོངས་དང་བྱལ་ཚུལ་རགས་
རམ་ཙམ་རྟོགས་པར་གྱུར་བས། མ་ཆུའི་ཁྱལ་པ་དང་པོའི་རྩ་བར་ནི་ཆའང་
མིའམ་ཞེས་ཆའང་གི་འབྱུང་ཁྲུང་ས་ཡིན་ནོ་ཞེས་པའི་འདྲོད་ཚུལ་དེ་བྱུང་། དེ་
རྗེས་བོད་བཙན་པོའི་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་མངའ་ཁོངས་ནི་ཡར་ཁྲུང་ནས་ཚུགས་
བཞེར་བསྐྱེད་པས་ན་ཡང་སྤྱི་ཚོགས་ཙམ་འབྱུགས་ཐད་ནས་བྱུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་
ཚོ་ཁག་སྟོབས་ཆེན་ཡིན་པ་ཙམ་ལས་སྐད་རིགས་དང་། དུལ་སྤུལ་གོམས་གཤིས།
ཐོན་སྐྱེད་ནཱ་པ། འཆོ་བ་སྤྱོད་སྤངས་སོགས་ཆའང་མིའམ་ཞེས་ཆའང་དང་
ཤིན་ཏུ་མཚུངས་པའི་བོད་རིགས་ནི་མ་ཆུའི་ཁྱལ་པ་དང་པོའི་རྩ་བར་ནས་ཡར་
ཁྲུང་གཙང་བོའི་འབབ་ཡུལ་དུ་མཆེད་པས་ཆའང་མིའམ་ཞེས་ཆའང་གི་བྱེ་བྲག་
ཅིག་ཡིན་པའི་ལྟ་བ་དེ་བྱུང་བ་དང་། ལྟ་ཚུལ་དེ་མ་དག་རྒྱན་འབྲམས་སུ་སོང་།
དེ་རྗེས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སྤྱོད་པ་ནཱ་ས་ཀྱིས་ཀྱང་ལྟ་ཚུལ་དེ་ཁྲུང་ས་དག་ཡིན་པར་རྟོམ་
ནའང་། ཉེ་ལོ་རིང་ལོ་རྒྱུས་ཞིབ་འབྱུག་སམ། ཁྱད་པར་དུ་གནའ་རྗེས་སྤྱོད་
ཞིབ་དང་བརྟག་དཔྱད་ཀྱི་ཐུབ་འབྲས་གསར་བ་ཐོན་ཤི། སྤུལ་བ་ཡ་ཐོག་ནས་
མཆོ་བོད་མཐོ་སྐང་དང་ཡར་ཁྲུང་གཙང་བོའི་འབབ་ཡུལ་དུ་འགྲོ་བ་མའི་རིགས་
སམ། བོད་ཀྱི་མི་རྒྱུད་གོང་མ་ནཱ་ས་འཆོ་ཞིང་གནས་པར་མ་ཟད། ལོ་རྟོག་
འདེབས་སྤྱོད་གི་སོན་མཁའི་སྤྱོད་སྤངས་ཀྱང་གསར་གཏོད་བྱས་ཡོད་པ་དང་། དེའི་
ལོ་རྒྱུས་ནི་མ་ཆུའི་ཁྱལ་པ་དང་པོའི་རྩ་བར་དུ་འཆོ་བའི་ཆའང་མི་ལས་ལོ་རྒྱུས་
ཤིན་ཏུ་རིང་བའི་བདེན་དཔང་བྱས་པས། བོད་ཀྱི་རིགས་རྒྱུད་ནི་ཡར་ཁྲུང་
ཚུགས་སུ་མཆེད་པའི་ཆའང་མའི་བྱེ་བྲག་ཅིག་ཡིན་ཞེས་པའི་ལྟ་ཚུལ་དེ་ཁྲུང་
རིགས་གཉིས་དང་འགལ་བ་ཡིན་པ་རྟོགས་སྤོ།

འོན་པོད་རིགས་ཀྱི་ཆགས་ཐུབ་དང་འཕེལ་རྒྱས་ནི་གནའ་བོའི་ཆའང་
མིའམ་ཆའང་མི་དང་འབྲེལ་བ་གཏན་ནས་མེད་དམ་ཞེ་ན། གནའ་རྗེས་བརྟག་
དཔྱད་རིག་པ་ལས་ཐོན་པའི་ཐུབ་འབྲས་ལ་བདེན་དཔང་བྱས་ནས་དཔྱད་ན་

ཐོད་དང་ཆའང་མི་གཉིས་ལ་འབྲེལ་བ་ཡི་ནས་མེད་པའི་ལྟ་བུ་དེ་ཡང་ཚུལ་
མཐུན་མིན་སྟེ། གནའ་རྩལ་བརྟག་དཔྱད་རིག་པས་དཔྱད་པ་ལྟར་ན་རྟོ་ཆས་
གསར་བའི་དུས་རབས་ནས་བཟུང་སྟེ་ཐོད་རིགས་ས་ཁུལ་གྱི་གདོད་མའི་རིག་
གནས་དང་མདོ་སྐྱད་ས་ཁུལ་གྱི་ཆའང་མའི་གདོད་མའི་རིག་གནས་གཉིས་ལ་
ཕན་ཚུན་འབྲེལ་དཀའི་འབྲེལ་བ་ཆགས་ཡོད་དེ་དཔེར་ན། ཆབ་མདོ་ས་ཁུལ་གྱི་
ཁ་ཁུབ་རིག་གནས་གྱིས་མཆོན་པའི་རྩ་མང་རང་བཞིན་གྱི་བྱད་ཆོས་དེ་དག་གི་
ནང་དུ་མདོ་སྐྱད་ས་ཁུལ་གྱི་ཆའང་རིགས་གྱི་གདོད་མའི་རིག་གནས་གྱི་ཤན་
ཤུགས་མང་ཅམ་ཞུགས་ཡོད་དེ། ས་དོར་བརྟོན་གྱི་སྟོན་ཁང་སྤྱབ་པ་དང་། ས་
ནམ་བྱེད་སྤངས། རྟོ་སྟེ་ལྟག་ཅན་བེད་སྟོན་པ་སོགས་ནི་ཉི་འདྲེ་ཆའང་གི་རིག་
གནས་ཤ་སྟག་ཡིན་པས་སོ། ། གཞན་ཡང་། སྐད་རིགས་རིག་པ་བ་དང་
དམངས་སྲོལ་རིག་པ་བས་ཀྱང་ཐོད་རིགས་དང་ཐོད་ཀྱི་མཐའ་མཆོམས་སུ་
གནས་པའི་དབྱི་རིགས་དང་སྟོ་མི། འརང་། ཉ་ཉི་སོགས་མི་རིགས་གཞན་
རྣམས་ཀྱི་སྐད་རིགས་དང་ཡུལ་སྲོལ་གོམས་གཤིས་སོགས་ལ་ཕན་ཚུན་སྤྱན་
མོངས་པའི་བྱད་ཆོས་མང་པོ་མཆིས་པར་བདེན་དཔང་བྱས་ཡོད་པ་དང་། དེར་
བརྟེན་ཐོད་རིགས་དང་གནའ་ཐོད་ཆའང་མི་བྱད་པར་ཞིས་ཆའང་བར་འབྲེལ་
བ་ཡོད་པ་ལྟར་རིགས་གཉིས་གྱིས་བྱུང་བས། ཐོད་ཀྱི་མི་རྒྱུད་ལྱང་ཞིང་འཕེལ་
བའི་རྒྱུད་རིམ་ཁྲོད་གནའ་ཐོད་ཆའང་མི་དང་འབྲེལ་བ་ཡི་ནས་མེད་དོ་ཞིས་ན་
མཁས་པའི་གཏམ་མིན་པར་སྟོན་པོ།

འོ་ན་ཐོད་རིགས་དང་གནའ་ཐོད་ཆའང་མི་བར་གྱི་འགལ་འབྲེལ་གནད་
དོན་དང་ཐོད་ཀྱི་འབྱུང་ཁུངས་ཀྱི་གནད་དོན་ཐག་གཅོད་ཇི་ལྟར་བྱེད་ཅེ་ན།
ཐུན་གྱིས་བལྟས་ན། ཐོད་མའི་ཕ་མེས་དང་གནའ་ཐོད་ཆའང་མི་བར་གྱི་འགལ་
འབྲེལ་གནད་དོན་འདི་ཐག་གཅོད་ན། མཆོ་ཐོད་མཐོ་སྐང་ནི་གནའ་མི་འཆོ་
གནས་བྱེད་པའི་སྤྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་རང་བྱུང་ཁོར་ཡུག་ཅིག་ཏུ་བསྐྱེས་ཏེ་
དཔྱད་པ་གཏོང་དགོས་པ་ལས། དེང་རབས་ཀྱི་མི་རིགས་བཞོ་འབྲེད་བྱེད་པའི་

རིག་པ་དེ་ཁྱེད་ནས་མཚོ་བོད་མཐོ་སྒང་དུ་གནས་པའི་རྒྱས་རྒྱུད་ཚོ་བ་ཁག་ལ་
 རིགས་དང་རྒྱས་ཀྱི་ཕྱེ་ཐག་བཞོ་དཔེ་ཕྱེད་མི་རུང་། བོད་ཀྱི་གཅིག་ཟུར་མིན་
 དབང་མ་བཅུགས་གོང་གི་མཚོ་བོད་མཐོ་སྒང་ལྟེང་དུ་གནས་པའི་འགྲོ་མིའི་ལོ་
 ཟུས་སྤྱི་ལ་བལྟས་ཏེ། མཚོ་བོད་མཐོ་སྒང་ལྟེང་ནས་རྒྱས་རྒྱུད་ཚོ་བ་མང་པོ་ཤར་
 ཏུ་མཆེད་པ་དང་། ལྟོ་རྒྱ་མཆེད་པ། ཡང་ན་བྱང་ནས་བྱང་དུ་མཆེད་མོད། ཟུ་
 དང་། ཁྱུང་ཁྱེད། ཡོ་གྱི་སྐགས་མི་རིགས་ཁ་ཤས་ཤིག་མཚོ་བོད་མཐོ་སྒང་གི་
 བྱང་རྒྱུད་དང་ཤར་རྒྱུད་ཀྱི་མཐའ་མཚམས་སུ་མཆེད་པ་མ་གཏོགས་མཐོ་སྒང་གི་
 དབྱས་འབྱར་ས་ཁུལ་དུ་སྤེལ་བས་མེད། མཚོ་བོད་མཐོ་སྒང་གི་མ་ཡིན་པའི་མི་
 རིགས་གཞན་ཞིག་མཚོ་བོད་མཐོ་སྒང་དུ་སྤེལ་བ་པ་ནི་དེ་བས་ཉུང་ངོ་། དེར་
 བརྟེན་གནའ་པོའི་བོད་ཀྱི་ཚོ་བ་དང་ཆའང་མིའི་ཕྱེ་ཐག་ཞིས་ཆའང་གི་ཚོ་བ་
 ཁག་གི་འབྱུང་ཁུངས་ནི་མཚོ་བོད་མཐོ་སྒང་ནང་ཁུལ་དུ་འཛོལ་དགོས་པ་ལས་
 མཐོ་སྒང་མ་ཡིན་པའི་ས་ཁུལ་གཞན་དུ་འཛོལ་མི་རུང་། ཞེན་གེ་སའི་བསྐྱལ་བ་
 ཡོ་ཐོག་གི་རིག་གནས་སྐོར་གྱི་གསུང་ཚུལ་ནང་། འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ཀྱི་ཤེས་
 རིག་དཔལ་པའི་རྒྱས་སྐབས་སུ་ཚེ་ཁུལ་དང་རྒྱུད་ཁུལ་གྱི་ནགས་ཚལ་ནམས་སུ་
 འཚོ་ཞིང་གནས་སོ། སྐབས་དེར་ཕན་རྒྱུན་བརྒྱུད་པའི་སྐད་རིགས་ལྟར་།
 དེ་ནས་ཤེས་རིག་འབྲིང་ཅམ་གྱི་རྒྱས་སྐབས་སུ་རྒྱ་ནང་གི་ཉ་དང་རྒྱ་འབྲུ་སྐགས་
 ཟས་སུ་བྱེད་པ་དང་། གཙུབ་ཤིང་ལས་མེ་ལེན་ཤེས་པར་ལྟར། ཟས་ཀྱི་ཆ་ལྟེན་རེ་
 བཟང་དང་འཚོ་གནས་ཀྱི་བྱུང་ཁུངས་སུ་བསྐྱེད་ལྟར་ལྟེ། མི་ནམས་ཀྱི་འཚོ་བར་
 ཡུལ་དང་རྒྱས་ཀྱི་དབང་དུ་མ་སོང་བར་རྒྱ་བོ་དང་མཚོ་འགམ་རྒྱུད་དུ་ཡུལ་སྤོས།
 རྒྱས་སྐབས་དེ་ནི་རྫོང་སྤྱི་བའི་རྒྱས་ཡིན་ནོ། དེ་ཁྱེད་རྫོང་སྤྱི་བའི་རྒྱས་
 སྐབས་ཀྱི་རྫོང་སྤྱི་བ་ནམས་གཙང་བོ་དང་རྒྱ་མཚོའི་འགམ་རྫོང་གི་སྐམས་དག་ཏུ་
 གནས་སོ། ཞེས་གསུངས་ཡོད། དེའི་ཁྱེད་མཚོ་བོད་མཐོ་སྒང་གི་ས་འོག་ནས་
 ཐོན་པའི་རྫོང་སྤྱི་བ་དང་རྫོང་སྤྱི་བ་གསར་བའི་སྐབས་ཀྱི་རྫོང་སྤྱི་བ་ལྟར་ནམས་ནི་
 མཚོ་བོད་མཐོ་སྒང་གི་གནའ་པོའི་འགྲོ་མི་དག་ཤེས་རིག་དཔལ་པའི་རྒྱས་དཀྱིལ་

གྲུག་པོ་དེ་དག་གི་མི་ཆུང་མ་མ་ཆོས་པའི་ལོ་རྟེན་ག་དང་རི་དྲགས་རྒྱུ་ཉེ་འཁོར་
 ཁོང་། གནས་པའི་ཅན་ཏུ་གཞིས་ཆགས་ཏེ་བཞུགས། མདའ་དང་དབྱུག་པ་སྤྱོད་
 སྐྱེས་མཆོན་ཆ་རྟེན། རྟོགས་གསར་བའི་དུས་རབས་ཀྱི་མཆུག་ཅམ་ལ་ཇ་ཆས་
 ཡོ་བྱུང་བྱུང་། ལོ་རྟེན་བཟང་། སྒྲིང་དང་འདམ་གྱིས་སྦྱགས་པ་བྱས་ཏེ་སྤྱོད་
 གནས་ཁང་གྱི་ལ་སྤྱབ་ཚུལ་བྱུང་། གཞན་ཡང་ཁ་ཅིག་གིས་པོད་སྤྱོད་ཆས་ཆབ་མདོ་
 ས་སྤྱལ་གྱི་ཁ་ཏུ་བ་རིག་གནས་རྗེས་སྤྱལ་ལ་མ་རྒྱུད་སྤྱོད་རྒྱུ་གྱི་ཉི་ཆའང་རིག་
 གནས་མ་ལག་གིས་སྤྱལ་སྤྱོད་ཐེབས་ཡོད་པ་མདོན་པར་གསལ་ལོ་ཞེས་གསུང་
 ལ། དོན་དངོས་སུ་མཆོ་བོད་མཐོ་སྒང་ཏུ་འགྲོ་བ་མའི་རིགས་བྱུང་ནས་རྟོགས་
 གསར་བ་སྤྱོད་པའི་སྐབས་སུ། མ་རྒྱུད་སྤྱོད་རྒྱུ་ཏུ་སྒོ་སྤྱུགས་བསྐྱངས་ཏེ་འཁོར་
 བ་རོལ་བའི་ཞེས་ཆའང་ཆོ་བ་ད་དུང་བྱུང་ཐེད། དེར་རྟེན་ཁ་ཏུ་བ་རིག་གནས་
 བྱི་རྟོགས་དུས་རབས་སྐབས་ཀྱི་མཆོ་བོད་མཐོ་སྒང་གི་གདོད་མའི་མི་རྒྱུད་ཆུང་མས་
 གྱི་རིག་གནས་རྗེས་སྤྱལ་ཡིན་པར་སྟུང་། ཡང་པོད་འབར་སྒྲིང་རིགས་མ་ལག་གི་
 སྒྲིང་རིགས་ཞིབ་འཇུག་པ་ཏེ་ཆིང་ཞ་ལགས་ཀྱིས་ཞིབ་འཇུག་གནང་བ་ལྟར་ན།
 མཆོ་བོད་མཐོ་སྒང་ནས་ཐོག་དང་པོར་ཡུལ་སྤྱོད་གས་གཞན་ཏུ་གྱིས་པའི་གནའ་
 མའི་བྱེ་བྲག་ནི་རིམ་བཞིན་ཏུ་པོད་འབར་སྒྲིང་རིགས་ཀྱི་ནང་གསེས་འབར་སྒྲིང་
 དང་། ཅིང་མོ་སྒྲིང་། དུའི་སྒྲིང་། ཉོར་སྒྲིང་སོགས་སུ་འཁྱུར་རོ་ཞེས་གསུངས་།
 རྟོགས་གསར་བའི་དུས་རབས་ཀྱི་མཆུག་ཅམ་ལ་ཁོང་ལས་འཕེལ་རྒྱས་སུ་སྤོང་
 བར་བཞུན་ནས། བདེ་བའང་དང་ནགས་ཆལ། རྩ་བའང་རྒྱུས་སུ་རི་དྲགས་
 བཏུལ་ཏེ་སྒོ་སྤྱུགས་སྤྱོད་པའི་འགྲོག་པ་ཐོག་མར་བྱུང་ངོ་། དེར་ཡང་རི་སྒྲིང་ཏུ།
 སྤྱོ་ཆོགས་རིང་ལྷགས་ཀྱི་སྤྱབ་མཐའ་སྤྱོད་པའི་དབང་སྤྱུག་ཞེན་གེ་སེས། སོ་སའི་
 འཁོར་བའི་མཆོང་ཡུག་གི་རྩམ་པ་དང་རྩམ་མཐུན་ཏུ་སྒོ་སྤྱུགས་ཀྱི་སྤྱོ་ཆོགས་བྱུང་
 ཁོང་འགྲོག་ལས་བྱུང་སྟེ། དཔེར་ན། སེ་ལུ་བ་རྩམས་ནི་རྩ་བོ་ཡུ་ལྷ་ལ་ཉི་དང་
 ཉི་གེ་ལེ་སའི་འགྲམ་རོགས་ཀྱི་རྩ་བའང་ཏུ་གནས་སྒྲིང་། ཡ་ལི་ཨན་རྩམས་རྩ་གར་